

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógván
Sundstein

Fyrrverandi politikarar skriva upp
á skift Tíðargreinar til vikuskiftisblaðið.

Tórbjørn Jacobsen
Fyrrverandi løgtings- og landsstýris-
maður fyri Tjóðveldi

Faroes for sale

»Føroya landsstýrið hevur á fundi í gjárkvøldið tikið avgerð um at flyta fiskimarkið. Ella rættari, føroyska heimastýrið hevur strikað fiskimarkið. Harvið verða havleiðirnar kring oyggjarnar hereftir skipaðar samsvarandi altjóða rætti annars, og skip úr øllum londum hava nú frítt at fara inn í klettin. Á sama fundi avgjórði landsstýrið at niðurleggja Fiskiveiðieftirlitið, at lýsa vaktarskipini og »Magnus Heinason« til sølu, at laða upp í dyrnar á Havstovuni og sáttmálin við Atlantsflog um tyrfluflúgving er uppsagdur. Sjómarkið er framvegis 3 fjórðingar úr beinum linjum, hóast fiskimarkið sum sagt er strikað«

Var hetta ein tíðindastubbi í fyrstu tíðindasendingini árla á morgni hjá Útvarpinum, hevði mangur stúrsað við. Tey minni bláoygdu høvdu kanska ikki hvokkið, men farið í kalendaran fyri at vita um tað var 1. apríl. Og hóast hetta tykist bakvent, paradoksalt, so er tað ikki víst, at dagurin er so fjarur, tá ið fiskimarkið at kalla ongan týðning hevur longur, at rættur tjóðarinnar til tilfeingið er seldur umvegis merglopnar politikarar og lúnskar kraddarasálir, strámen, handlaður undirhonds og í keypsskálum í metropolum, har turbokapitalisman og bløðrubúskapurin húsast.

Fiskimarkið – eitt hugsjónarligt stríð

Stríðið um fiskimarkið var eitt hugsjónarligt stríð. Ein eksistensiellur bardagi um verðsliga tilverugrundarlag føroyinga tá – og í ókomnum døgum. Tað ráddi um at skipa spískamarið, – at tryggja búskaparliga grundarlagið undir tjóðini. Man gongur ongum ov nær við at siga, at politiski høvuðs-eksponenturin í hesi ætlan var Erlendur Patursson. Óræddur og miðsøkin bardist hann í áratíggju fyri at røkka hesum máli, hóast mangur helt hánt um eina »svangliga« framtíð, bara burturúr tí, sum heimaleiðirnar kundu geva av íkasti til búskapin. Viðsjónin vinnur sjáldan í samtíðini, men í dag liggja globalir matadorar og sleva framvið fiskimarkinum, fyri at eiga rættin til gullgoymsluna hjá Føroya fólki.

Eftir at fiskimarkið var flutt út í 1977 var Føroya búskaparliga stóða greitt skilmarkað. Grundarlagið var 275 túsund ferkilometrar av havleið, og nú bar til at gera býtishandlar við onnur lond og at gera strandalandasáttir við grannarnar um ferðandi fiskastovnar.

Teir tevja blóð í Føroyum, og teir vita, at fullkomið hugsjónarloysi gøllheldur politiska meirilutanum, nú ABDH-samgongan hevur ræði á fólksins ogn – tilfeinginum

Svimjandi tilfeingið er bara varandi og støðugt, um stovnsrøktin er optimal. Her hendi skammlopið eftir 77, tá ið rakstrarroknskapir hjá einum skeivt samanskrúvaðum flota, ið kom úr ymsum heraðshornum, av mið- og fjarleiðum inn á heimaleiðirnar, vann á neyðuga fyrilitinum fyri fiskastovnunum. Tá tað gekk galið, vóru bara tveir knøttar at trýsta á, um-strukturering ella subsidiering. Valið fall á lættaru loysnina, í stuttíðaroptikkini, og seinri var hetta orsøkin til eitt tað størsta búsparskrædlið í heimssøguni – eftir at Føroya fólk, eigarin av tilfeinginum, var tvingilsilhildið til at gjalda góðar 13 milliardir krónur í ymsum stuðulsveitingum. Tjóðin var endað í einari limbo. Einum svørtum holi, har fólkið hevði goldið dýrt fyri at foykja sítt egna grundarlag burtur í royki og stáli.

Fiskidagaskipanin

Nú kundi ein roknað við, at onkur hevði lært av hesum dárskapi, men tað er so eiðasørt. Eftir at

Føroyar vóru endurskipaðar búskaparliga, og flotin at kalla totalsaneraður, var stundin komin til eina nýggja byrjan. Nógv kjak var um, hvussu fiskiveiðan á Føroya-grunninum skuldi skipast til frama fyri fiskimenn, reiðarar og samfelag. Eftir eitt kvota-bypass bleiv semja um hesa legendarisku fiskidagaskipanina, sum onkur hevur rópt heimsins bestu fiskiveiðiskipan. So genial skuldi hon vera, at onkur politiskur flokkur hevur ríkið víðfevnt missiónsvirksemi uttanlands soleiðis, at eisini aðrar fiskivinnutjóðir kundu hava hesa prototýpuna – hetta biologiska ævinliga gonguverk – til fyrimyndar.

Agressiviteturin er neyðuga heimafylgjan hjá veiðimanninum, annars kann hann ikki brúkast. Lyndið skal slota fram at øllum hugsandi mörkum, men í einum annars avmarkaðum marknaði stendur og fellur langtíðarúrslitið við merginum hjá ráðandi politisku skipanini. Eru avreiðingartølini niðanfyrir

ein spegilmynd av rikna fiskivinnupolitikkinum hesi seinastu nógvu árin, so kann lesarin sjálvur gera sær eina mynd av, hvussu tað hevur vignast, og hvussu úrslitið annars kundi havt verið, um stovnarnir vóru røktir samsvarandi tesuni um, at hesir eru varandi búskaparliga grundarlagið undir føroysku tjóðini:

Samanbera vit avreiðingartølini fyri 2002 og 2011 sæst, at munurin er 70 túsund tons tann skeiva vegin. At landað eru 70 túsund tons færri av teimum trimum høvuðsstovnunum, sum búskapurin skal standa á, í 2011 í mun til 2002. Í eini stóðdførligari akkumulatión ber til at rokna seg fram til, hvat hendan politiska vanstýringin hevur kostað føroyska samfelagnum higartil. At tað hvørki snýr seg um krónur ella milliónir, men um milliardir av krónum, er tó greitt við fyrsta eygnabragdi.

Rullandi loyvir
Grundarlagið undir

fiskidagaskipanini er loyviskipanin. Brúksrætturin, sum skip fáa frá Føroya fólki, at reka vinnu við. Fiskiloyvini eru meira áhugaverd enn veiðiloyvini, og eftir at ein 10-ára kringekja (karussell) varð sett inn í hesa skipan í 1998, meðan Fólkaflokkurin stjórnaði fiskivinnupolitikkinum í landsstýrinum og Tjóðveldisflokkurin fiskivinnupolitikkinum í vinnunevndini, hamskiftust loyvini frá at vera brúksrættur til at vera ein spekulatiónsvøra. Vinnan ageraði sum um, at ognarrætturin var staðfestur, ella í minsta lagi sum um at mergurin var lopin úr rygginum á politisku skipanini, soleiðis at seráhugamálini høvdu vunnið á samfелagsatlitunum. Sølurnar síðani, har almenn loyvir eru seld fyri ørandi upphæddir, har milliardir hava skift hendur í eini óskipaðari privatari Tilfeingisbúð, tala fyri seg sjálvar.

Í 2007 mátti Bjørn Kalsø gera eitthvørt við hesa spávøluna. 10-ára mótið nærkaðist. Hann royndi ein Klaksvíks-Bigga, tá ið hann legði uppskot fyri tingið (við fyrrverandi floksfeløgnum í Fólkaflokkinum sum sufflørur) um at gera loyvini endaliga rullandi. Vit buktaðist dagar og nætur, untu okkum ikki neyðuga náttarsvøvnin í royndini at steðga eina nationalari tragediu. Tað eydnaðist umvegis fleiri loynistíggir at venda reykinum á Javnaðarflokkinum, og stríðið var vunnið í fyrstu atløgu, ímillum aðru og triðju viðgerð – á sjálvari málstrikuni. Annars var 2018 problematikkurin ongantíð vordin aktuellur. Fullkomna og endaliga avreiðingin av fólksins ogn var tá ein farin og jarðaður trupulleiki.

Rullandi loyvir, makrelur og búskaparliga grundarlag føroyinga

Gravgangur er nú eftir tilfeing-

...framhald á síðu 20